

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

11ο
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ
με διεθνή συμμετοχή

**«Οι Φυσικές Επιστήμες
στην Προσχολική
Εκπαίδευση»**

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία
έρευνας και διδακτικής πράξης

6 - 8 Νοεμβρίου 2020

ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Συνεδριακό Κέντρο
«Κάρολος Παπούλιας»

Προσυνεδριακές Εκδηλώσεις:
5 Νοεμβρίου 2020

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

Παιδαγωγικό
Τμήμα
Νηπιαγωγών

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Περιεχόμενα

Επιστημονική Επιτροπή	5
Οργανωτική Επιτροπή	6
Γενικές πληροφορίες	6
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	7
Εκδόσεις του Συνεδρίου	8
Κεντρικές Ομιλίες.....	9
Σύντομο Πρόγραμμα	16
Αναλυτικό Πρόγραμμα Συνεδρίου.....	17
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020.....	17
11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 1	17
11:00-12:30, Συμπόσιο 1	18
11:00-12:30, Συμπόσιο 2	18
11:00 - 12:30, Εργαστήριο 1.....	19
11:00 - 12:30, Εργαστήριο 2.....	19
13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 2	20
13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 3	20
13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 4	21
13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 5	22
13:30 - 15:00, Εργαστήριο 3.....	Error! Bookmark not defined.
13:30 - 15:00, Εργαστήριο 4.....	22
13:30 - 15:00, Εργαστήριο 5.....	22
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 6	23
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 7	23
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 8	24
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 9	25
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 1	25
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 2	26
ΣΑΒΒΑΤΟ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020	27
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 3	27

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

συμπ11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 10	27
11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 11	28
11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 12	29
11:00-12:30, Συμπόσιο 3	29
11:00-12:30, Εργαστήριο 6	30
11:00-12:30, Poster Session/Αναρτημένες εργασίες	30
KENTΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 4	32
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 13	32
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 14	33
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 15	33
15:00-16:30, Συμπόσιο 4	34
15:00-16:30, Εργαστήριο 7	35
15:00-16:30, Εργαστήριο 8	35
17:00-18:30, Παράλληλη Συνεδρία 16	35
17:00-18:30, Παράλληλη Συνεδρία 17	36
17:00-18:30, Παράλληλη Συνεδρία 18	37
17:00-18:30, Συμπόσιο 5	38
17:00-18:30, Εργαστήριο 9	39
ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020	40
KENTΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 5	40
11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 19	40
11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 20	41
11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 21	42
11:00-12:30, Συμπόσιο 6	42
11:00-12:30, Εργαστήριο 10	43
11:00-12:30, Εργαστήριο 11	43
13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 22	44
13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 23	44
13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 24	45
13:30-15:00, Συμπόσιο 7	46
13:30-15:00, Εργαστήριο 12	47

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

13:30-15:00, Εργαστήριο 13.....	47
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 25	47
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 26	48
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 27	49
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 28	49
15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 29	50
15:00-16:30, Εργαστήριο 14.....	51

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Επιστημονική Επιτροπή

Κυριάκος Αθανασίου, Τ.Ε.Α.Π.Η., Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Διονύσης Βαβουγιός, Π.Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ειρήνη Γκούσκου, Department of Early Childhood, University of East London
Αναστασία Δημητρίου, Τ.Ε.Π.Α.Ε., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μαρίντα Εργαζάκη, Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η., Πανεπιστήμιο Πατρών
Ζαχαρίας Ζαχαρία, Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Κύπρου
Βάσω Ζόγκζα, Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η., Πανεπιστήμιο Πατρών
Αναστάσιος Ζουπίδης, Π.Τ.Δ.Ε., Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Μαρία Καλλέρη, Τμήμα Φυσικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μιχάλης Καλογιαννάκης, Π.Τ.Π.Ε., Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μαρία Καμπούρη, Institute of Education, University of Reading
Πέτρος Καριώτογλου, Π.Τ.Ν., Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Δημήτρης Κολιόπουλος, Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η., Πανεπιστήμιο Πατρών
Κωνσταντίνος Κορφιάτης, Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Κύπρου
Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου, Τ.Ε.Α., Πανεπιστήμιο Κύπρου
Παναγιώτης Παντίδος, Τ.Ε.Α.Π.Η., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Πόπη Παπαδοπούλου, Π.Τ.Ν., Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Κατερίνα Πλακίτση, Π.Τ.Ν., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Χαρίτων Πολάτογλου, Τμήμα Φυσικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Κώστας Ραβάνης, Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η., Πανεπιστήμιο Πατρών
Φάνη Στυλιανίδου, Ελληνογερμανική Αγωγή
Βασίλης Τσελφές, Τ.Ε.Α.Π.Η., Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μένη Τσιτουρίδου, Τ.Ε.Π.Α.Ε., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Βασιλεία Χατζηνικήτα, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Βασιλεία Χρηστίδου, Τ.Ε.Π.Α.Ε., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Οργανωτική Επιτροπή

Γεώργιος Ευθυμίου, Υπ. Διδάκτορας, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Χαρίκλεια Θεοδωράκη, Διδάκτορας, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Απόστολος Καραούλας, ΕΔΙΠ, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ευθαλία Κατσαδήμα, ΕΔΙΠ, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ελένη Κολοκούρη, Διδάκτορας & ΕΔΙΠ, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Αθηνά – Χριστίνα Κορνελάκη, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια – Υπότροφος ΙΚΥ, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γεώργιος Κουκούλης, Μεταπτυχιακός, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Κωνσταντίνος Κώτσης, Κοσμήτορας Σχολής Επιστημών Αγωγής & Καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Στυλιανός Μαστρογιαννάκης, Μεταπτυχιακός φοιτητής, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Παρασκευή Μπουκουβάλα, ΕΔΙΠ, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ευτυχία Νάννη, Διδάκτορας, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μαριάνθη Νάστου, Μεταπτυχιακή, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μαγδαληνή Ντίνου, ΕΔΙΠ, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Κατερίνα Πλακίτση, Πρόεδρος & Καθηγήτρια, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ευθύμιος Σταμούλης, Διδάκτορας, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Σύμβουλος Α΄ ΠΕ70, ΙΕΠ

Ζιζέτα (Ζωή) Χατζηλιάδου, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Επιμέλεια ιστοσελίδας: Γεώργιος Ευθυμίου, Μεταπτυχιακός, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γενικές πληροφορίες

Στην ιστοσελίδα του συνεδρίου, που βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://sece.gr/9thconference/> ,

μπορείτε να βρείτε αναλυτικές πληροφορίες.

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο **Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση** Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Η κοινότητα των ερευνητών της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών με προσανατολισμό την προσχολική εκπαίδευση, στην Ελλάδα, την Κύπρο και την ελληνόφωνη διασπορά, γιορτάζει μια εικοσαετή παράδοση και προχωρά στην οργάνωση του 11^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου για τις Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση. Κάθε δυο χρόνια, εν δυνάμει και εν ενεργεία εκπαιδευτικοί, στελέχη της προσχολικής εκπαίδευσης, ερευνητές και πανεπιστημιακοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές των Τμημάτων Προσχολικής Εκπαίδευσης, έρχονται σε επαφή με σκοπό την άμεση μεταξύ τους επικοινωνία, την ανακοίνωση νέων ερευνητικών δεδομένων, την ανταλλαγή καλών πρακτικών σε ζητήματα διδασκαλίας και μάθησης των Φυσικών Επιστημών στο Νηπιαγωγείο, αλλά και τη δικτύωσή τους, η οποία αποσκοπεί σε μελλοντικές συνεργασίες.

Το Συνέδριο για τις Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση επιστρέφει και πάλι στα Ιωάννινα, 10 χρόνια μετά τη διεξαγωγή του 5^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου. Υποσχόμαστε να κάνουμε το καλύτερο δυνατό για την άρτια διοργάνωσή του παρόλες τις οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε τα τελευταία χρόνια. Παρακαλούμε και για τη δική σας στήριξη στην προσπάθεια αυτή και σας ευχαριστούμε θερμά για τη συμβολή σας όλα αυτά τα χρόνια γιατί χάρη σε αυτή παραμένει η κοινότητα ενωμένη, ενεργή και δραστήρια.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

1. Αναλυτικά προγράμματα και φυσικές επιστήμες
2. Άτυπα και μη τυπικά περιβάλλοντα μάθησης για τις φυσικές επιστήμες
3. Διαθεματικές/Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση για τις φυσικές επιστήμες (STEAM εκπαίδευση, εκπαιδευτική ρομποτική)
4. Εκπαίδευση εκπαιδευτικών για τις φυσικές επιστήμες
5. Η έρευνα στην εκπαίδευση για τις φυσικές επιστήμες: Θεωρίες μάθησης, παιδαγωγικές θεωρίες και μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων
6. Ιδέες και πρόδρομα νοητικά μοντέλα των εκπαιδευόμενων για επιστημονικές έννοιες και φυσικά φαινόμενα
7. Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αξιολόγηση διδακτικών/μαθησιακών δραστηριοτήτων και εκπαιδευτικού υλικού για έννοιες των φυσικών επιστημών
8. Φυσικές Επιστήμες και Αειφορία
9. Φυσικές Επιστήμες, τέχνες, πολιτισμός

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Εκδόσεις του Συνεδρίου

Στην έναρξη του Συνεδρίου θα είναι έτοιμο βιβλίο με τις περιλήψεις των εργασιών και το Πρόγραμμα.

- Μετά το συνέδριο και μέχρι τα μέσα Νοεμβρίου 2020, θα εκδοθεί ψηφιακό βιβλίο πρακτικών (e-book) με το σύνολο των εργασιών.
- Θα επιδιωχθεί η δημοσίευση επιλεγμένων εργασιών σε αφιέρωμα του δίγλωσσου επιστημονικού περιοδικού Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών: Έρευνα και Πράξη <http://pc204.lib.uoi.gr/serp/index.php/serp> .
- Θα επιδιωχθεί η δημοσίευση επιλεγμένων εργασιών σε έντυπο ειδικό τόμο.
- Περιλήψεις και εργασίες θα περάσουν πριν από τη δημοσίευσή τους από διπλή τυφλή κρίση.

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Κεντρικές Ομιλίες

ΣΑΒΒΑΤΟ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Laureate Professor **Marilyn Flear**, Conceptual PlayLab, Monash University

Imagination in play and imagination in learning: Introducing a STEM PlayWorld

Eminent scientists, like Albert Einstein and Barbara McClintock, worked with theoretical contradiction, thought experiments, mental models and visualisation—all characteristics of children’s play. Supporting children’s play is a strength of early childhood teachers. My research shows a link between imagination in STEM and imagination in play. A scientific PlayWorld, an Engineering PlayWorld, digital PlayWorld and a STEM PlayWorld were developed from the results of this research. Collectively named as a Conceptual Playworld, the evidenced based model is characterised by 5 pedagogical practices (Selecting a story for the Playworld; Designing a Playworld space; Entering and exiting the Playworld space; Planning the play inquiry or problem scenario; Planning teacher interactions to build conceptual learning in role. I will show practice examples from the study of a range of PlayWorlds, showcasing examples of practices and children’s designs and drawings, videos, and teacher reflections.

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Κωνσταντίνος Ραβάνης, Καθηγητής Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών

**Τα Πρόδρομα Μοντέλα στη σκέψη παιδιών προσχολικής εκπαίδευσης:
διευρύνοντας τα όρια της μύησης στο φυσικό κόσμο**

Στην εισήγηση αυτή, προσεγγίζεται το ζήτημα της συγκρότησης Πρόδρομων Μοντέλων στη σκέψη των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Ξεκινώντας με βάση την κοινή πλέον παράδοση της Ψυχολογίας της μάθησης, της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και της Προσχολικής Παιδαγωγικής για την προσέγγιση του φυσικού κόσμου μέσω νοητικών παραστάσεων από την παιδική σκέψη, συζητείται ένας προσανατολισμός έρευνας η οποία αποσκοπεί στη μετάβαση από τις νοητικές παραστάσεις σε περισσότερο εξελιγμένες νοητικές οντότητες. Οι οντότητες αυτές, τα πρόδρομα μοντέλα, από τη μια πλευρά μπορούν να είναι πιο σταθερές και από την άλλη να είναι συμβατές με ορισμένες κρίσιμες όψεις της σχολικής γνώσης. Τέλος συζητείται ως βασική προϋπόθεση για τη συγκρότησή τους η ταυτοποίηση και η υπέρβαση των εμποδίων της σκέψης των μικρών παιδιών.

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

ΣΑΒΒΑΤΟ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Βασιλεία Χρησιτίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

«Αυτοί δεν είναι σαν εμάς»: αναπαραστάσεις των παιδιών για τους επιστήμονες και τη δραστηριότητά τους

Η έρευνα για την εικόνα των επιστημόνων, όπως την αποδίδουν στα σχέδιά τους τα παιδιά, μετρά ήδη αρκετές δεκαετίες διεθνώς, παραμένοντας στις μέρες μας επίκαιρη. Η σχετική ερευνητική περιοχή έχει αναδείξει την ύπαρξη μιας στερεότυπης εικόνας για τους επιστήμονες και τη δραστηριότητά τους, που αρχίζει να αναδύεται στα σχέδια των παιδιών από μικρή ηλικία και τείνει να ενισχύεται καθώς αυτά μεγαλώνουν. Η στερεότυπη αυτή εικόνα συνδέεται με τη διαμόρφωση των ενδιαφερόντων, των στάσεων και των προσδοκιών των παιδιών αναφορικά με τις φυσικές επιστήμες και των επιλογών σπουδών και καριέρας σε μεγαλύτερες ηλικίες, καθώς αντανακλά τη γενικευμένη πεποίθηση ότι «ο επιστήμονας δεν είναι κάποιος σαν εμάς». Επιπλέον, η ύπαρξή της αναδεικνύει σημαντικούς περιορισμούς στην κατανόηση όψεων της φύσης της επιστήμης από μέρους των παιδιών. Η εισήγηση θα εστιάσει σε έρευνες της τελευταίας δεκαετίας που πραγματοποιήθηκαν στη χώρα μας και ανέδειξαν την ύπαρξη τέτοιων στερεότυπων εικόνων ανάμεσα στους Έλληνες μαθητές και

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

μαθήτριες, οι οποίες αρχίζουν να αναδύονται ήδη από την προσχολική ηλικία. Θα παρουσιαστούν οι πρόσφατες τάσεις σε επίπεδο θεωρητικού και μεθοδολογικού προβληματισμού. Θα συζητηθούν τα κεντρικά χαρακτηριστικά της στερεότυπης εικόνας για τους επιστήμονες, όπως αυτά ανιχνεύονται μέσω συγκεκριμένων γραφικών δεικτών στα σχέδια των παιδιών, αλλά και από συμπληρωματικά ερευνητικά εργαλεία. Θα συζητηθεί η σημασία της υπέρβασης τέτοιων στερεοτύπων και θα σκιαγραφηθούν γενικές κατευθύνσεις και προτάσεις για τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών προκειμένου να προωθηθεί μια ακριβέστερη και πιο προσιτή εικόνα για την επιστήμη και τους ανθρώπους της.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Μιχαήλ Καλογιαννάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

**Εκπαιδευτικές φορητές εφαρμογές για παιδιά προσχολικής ηλικίας:
μια αρχική χαρτογράφηση του πεδίου**

Στις μέρες μας, τα παιδιά προσχολικής ηλικίας αποτελούν πλέον δυναμικούς χρήστες των ψηφιακών τεχνολογιών, όπως τα έξυπνα κινητά τηλέφωνα και οι ταμπλέτες. Οι συσκευές αυτές υιοθετούνται ολοένα και περισσότερο ως κοινές οικογενειακές συσκευές, ορισμένες φορές και ως «ατομική ιδιοκτησία» του παιδιού, λόγω της πολυλειτουργικότητας, της προσιτής τιμής, της

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

αποδοτικότητας και της φορητότητάς τους. Η διαχείριση της οθόνης αφής είναι πολύ πιο εύκολη για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας, σε σχέση με το πληκτρολόγιο ή το ποντίκι, καθώς επιτρέπει να αναπτύσσουν ένα ευρύ φάσμα ικανοτήτων. Πρόσφατες έρευνες διαπιστώνουν ότι και πριν από την είσοδο των παιδιών στην τυπική εκπαίδευση, το οικογενειακό περιβάλλον μπορεί να διαδραματίσει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην πρώτη επαφή των παιδιών με την εκπαίδευση STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) μέσω της χρήσης φορητών ψηφιακών εφαρμογών. Οι φορητές ψηφιακές εφαρμογές αποτελούν προγράμματα λογισμικού για ταμπλέτες και άλλες έξυπνες φορητές κινητές συσκευές. Με το κατάλληλο περιεχόμενο και πλαίσιο, οι εφαρμογές αυτές έχουν τη δυνατότητα να μετασχηματίσουν θετικά τη μαθησιακή διαδικασία, ενώ η χρήση των αυξημένων χαρακτηριστικών διαδραστικότητας και πολυτροπικότητας που προσφέρουν, παρακινούν τα παιδιά να «επενδύσουν» περισσότερο χρόνο και προσπάθεια στην μαθησιακή δραστηριότητα. Με δεδομένη την πρόσβαση και χρήση των παιδιών προσχολικής ηλικίας σε έξυπνες φορητές συσκευές, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι οι εφαρμογές αυτές αυτοχαρακτηρίζονται ως εκπαιδευτικές γνωρίζοντας υψηλά ποσοστά ανάπτυξης και αποδοχής. Στη σύγχρονη ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα - παρά την δεδηλωμένη επιθυμία και εν μέρει ανάγκη γονέων και εκπαιδευτικών να χρησιμοποιήσουν τις έξυπνες φορητές συσκευές - οι διαθέσιμες εφαρμογές στο Appstore και το Google Play οι οποίες ουσιαστικά αυτοπροβάλλονται ως «εκπαιδευτικές», έχουν ελάχιστα δικαιώσει τον αυτοπροσδιορισμό τους καθώς οι περισσότερες έχουν σχετικά μικρή εκπαιδευτική αξία. Οι εκπαιδευτικοί, στην προσπάθειά τους να ορίσουν ένα πλαίσιο αξιολόγησης για την επιλογή των καταλληλότερων εφαρμογών αντιμετωπίζουν αρκετές από τις ίδιες προκλήσεις που αντιμετώπιζαν οι αντίστοιχοι χρήστες των εκπαιδευτικών λογισμικών για υπολογιστές την δεκαετία του '80. Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζουμε μία αρχική αποτίμηση του πεδίου των ελληνικών εκπαιδευτικών εφαρμογών οι οποίες απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας με έμφαση στις φυσικές επιστήμες. Επιπρόσθετα, καταγράφουμε και συζητούμε τις απόψεις και την πρόθεση χρήσης των γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας για την εμπλοκή τους στο είδος των εκπαιδευτικών ψηφιακών εφαρμογών που επιλέγουν για τα παιδιά τους.

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Παναγιώτης Παντίδος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην προσχολική ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ενσώματη μάθηση και διαδικασίες συγκρότησης των επιστημονικών εννοιών στην προσχολική εκπαίδευση

Η βασική ιδέα στην οποία οργανώνεται η έννοια της ενσώματης μάθησης είναι ότι ο εγκέφαλος και το ανθρώπινο σώμα συγκροτούν ένα αδιαίρετο σύστημα. Η προσέγγιση αυτή για την ανθρώπινη, και όχι μόνο, νόηση προτάσσεται από τις γνωσιακές επιστήμες, όπου οι έννοιες ως νοητικά δημιουργήματα διαθέτουν και ιδιότητες του περιβάλλοντος/πλαισίου μέσω του οποίου, με αγωγό το ανθρώπινο σώμα, εισάγονται και εσωτερικεύονται στο γνωστικό σύστημα του ανθρώπου. Η θέση αυτή συνδέεται με την πραξιακή διάσταση συγκρότησης των ιδεών, καθώς το ανθρώπινο σώμα δεν είναι εκτελεστικός βραχίονας του νου, αλλά τον συνδιαμορφώνει. Σε αυτό το πλαίσιο, η μάθηση και συνεπώς και η μάθηση για έννοιες και φαινόμενα από τις φυσικές επιστήμες αποκτά (και) ενσώματο χαρακτήρα, καθώς σχετικές έρευνες τεκμηριώνουν ότι η βελτίωση στη σωματική εννοιολόγηση από τους/τις εκπαιδευόμενους/ες δηλώνει ρητά και γνωστική πρόοδο. Ειδικά για την προσχολική εκπαίδευση οι χειρονομίες μπορούν να κοινωνήσουν διαστάσεις επιστημονικών εννοιών, τις οποίες ο προφορικός λόγος δεν είναι ώριμος ακόμα να αποδώσει, ενώ αποτελούν σημαντικό εργαλείο εννοιολογικής διερεύνησης μη απτών φυσικών οντοτήτων. Η σωματική έκφραση των παιδιών μπορεί να δημιουργεί εννοιολογικές

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

μεταφορές μεταξύ δύο καταστάσεων, να παράγει πρωτόφαντες σωματικές εικόνες ως προϊόντα μετασχηματισμού μιας αρχικής ιδέας, αλλά και να μεταβάλλει τον υλικό χώρο προσφέροντας έτσι στον/ην εκπαιδευόμενο/η διαφορετικές νοητικές εικόνες για την επεξεργασία μιας έννοιας. Επιπλέον, το ανθρώπινο σώμα λειτουργεί για τα μικρά παιδιά ως παράγοντας νοηματικής συμπλήρωσης ή/και αντίφασης σε σχέση με τον προφορικό λόγο, αλλά και με το σχέδιο/ζωγραφιές, κάτι που στην περίπτωση της αντίφασης θεωρείται ότι αποτελεί προωθητικός παράγοντας για την μάθηση. Τα παραπάνω έχουν επιδράσεις τόσο στη διδακτική διαδικασία όσο και στην εκπαιδευτική έρευνα. Ειδικά στη δεύτερη, το γεγονός ότι η ανθρώπινη δράση, διά του σώματος, αποτελεί νόηση, οδηγεί στην ανάπτυξη μεθοδολογιών στις οποίες λαμβάνεται υπόψη η πορεία της σκέψης/πράξης στον χώρο και στον χρόνο, ενώ τα ενδιάμεσα – ενδεχομένως μη συμβατά με το επιστημονικά αποδεκτό - σημεία μιας διαδικασίας φαίνεται να αποκτούν κάποια δυναμική.

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
 Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Σύντομο Πρόγραμμα

Ώρα	κούν6-Νοεμβρίου (Παρασκευή)	7-Νοεμβρίου (Σάββατο)	8-Νοεμβρίου (Κυριακή)
9:30-10:30	Εισηγητές- Ερευνητές Εκδήλωση	Κεντρική Ομιλία 3 Marilyn Fleer	Κεντρική Ομιλία 5 Παναγιώτης Παντίδος
10:30-11:00		Διάλειμμα	Διάλειμμα
11:00-12:30		Π.Σ. 1 Συμπόσιο 1 Συμπόσιο 2 Εργαστήριο 1 Εργαστήριο 2 Εργαστήριο 3	Π.Σ. 10 Π.Σ. 11 Π.Σ. 12 Συμπόσιο 3 Εργαστήριο 6 Poster Session
12:30-13:30	Διάλειμμα	Διάλειμμα	Διάλειμμα
13:30-15:00	Π.Σ. 2 Π.Σ. 3 Π.Σ. 4 Π.Σ. 5 Εργαστήριο 4 Εργαστήριο 5	14:30-15:00 Ολομέλεια Κεντρική Ομιλία 4 Βασιλεία Χρηστίδου	Π.Σ. 22 Π.Σ. 23 Π.Σ. 24 Συμπόσιο 7 Εργαστήριο 12 Εργαστήριο 13
15:00-16:30	Π.Σ. 6 Π.Σ. 7 Π.Σ. 8 Π.Σ. 9	Π.Σ. 13 Π.Σ. 14 Π.Σ. 15 Συμπόσιο 4 Εργαστήριο 7 Εργαστήριο 8	Π.Σ. 25 Π.Σ. 26 Π.Σ. 27 Π.Σ. 28 Π.Σ. 29 Εργαστήριο 14
16:30-17:00	Διάλειμμα	Διάλειμμα – Ομάδα τέχνης Α.Ν. Θεατρικό δρώμενο	Τελετή Λήξης
17:00-18:30	Τελετή έναρξης - Καμεράτα , Ορχήστρα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων	Π.Σ. 16 Π.Σ. 17 Π.Σ. 18 Συμπόσιο 5 Εργαστήριο 9	
18:30-20:00	Κεντρική Ομιλία 1 Κωνσταντίνος Ραβάνης Κεντρική Ομιλία 2 Μιχαήλ Καλογιαννάκης		

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Αναλυτικό Πρόγραμμα Συνεδρίου

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020

11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 1

Προεδρείο

Κωνσταντίνος Κώτσης, Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Βασίλης Κούτρας, Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Απόστολος Καραούλας, ΕΔΙΠ, ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών της προσχολικής εκπαίδευσης για την διδασκαλία των φυσικών επιστημών στο νηπιαγωγείο υπό το πρίσμα της θεωρίας της επεκτατικής μάθησης. Η περίπτωση της διερεύνησης του θέματος του σεισμού.

Σταυρούλα Γουλιού, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Οι απόψεις, οι γνώσεις και οι προθέσεις των Νηπιαγωγών σχετικά με το Αειφόρο Νηπιαγωγείο

Κωνσταντίνα Τάλλου, 7ο Νηπιαγωγείο Ιωαννίνων

Οι απόψεις των γονέων στην πόλη των Ιωαννίνων για την εκπόνηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Μαρίνα Ρούμπα, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η σχέση των περιβαλλοντικών στάσεων και της περιβαλλοντικής συμπεριφοράς με τη συναισθηματική νοημοσύνη σε φοιτητές του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Θεοδώρα Τσάλτα, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Αντιλήψεις και Στάσεις Εκπαιδευτικών Προσχολικής και Πρωτοσχολικής Εκπαίδευσης για την Εκπαιδευτική Ρομποτική και το STEM

Λεωνίδα Γαβρίλας, Κατερίνα Πλακίτση, Κωνσταντίνος Κώτσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

11:00-12:30, Συμπόσιο 1

Εκπαιδευτική ρομποτική και STEM στην εκπαίδευση των μικρών παιδιών: ερευνητικά ερωτήματα σε νέα περιβάλλοντα

Διοργάνωση

Μελοπομένη Τσιτουρίδου, Εργαστήριο Εκπαίδευσης & Έρευνας στις Τεχνολογίες Μάθησης, ΤΕΠΑΕ, ΑΠΘ, tsitouri@nured.auth.gr

Συζητήτριες

Δήμητρα Ευαγγέλου, ΤΕΕΠΗ, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Μαρία Μπιρμπίλη, Εργαστήριο Εκπαίδευσης & Έρευνας στις Τεχνολογίες Μάθησης, ΤΕΠΑΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Περιβάλλοντα προγραμματισμού για μικρά παιδιά: Πώς προσεγγίζονται οι έννοιες της υπολογιστικής σκέψης;

Φωτεινή Δολιανίτη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Σκιαγραφώντας τους στόχους και τις μεθόδους εκπαίδευσης εκπαιδευτικών στη ρομποτική: ποιες οι ανάγκες της προσχολικής εκπαίδευσης;

Γεωργία Νάτσιου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Αξιοποίηση της ρομποτικής στην προσχολική εκπαίδευση: η περίπτωση μιας Διαδικτυακής Κοινότητας Πρακτικής

Αναστασία Καλογιαννίδου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

11:00-12:30, Συμπόσιο 2

Η ενεργός πολιτειότητα στο σχολείο. Κριτική παρουσίαση εμπειριών δικτύου 50 σχολείων όλων των βαθμίδων την 5ετία 2015-2020 στην Ήπειρο

Διοργάνωση

Κονετάς Δημήτρης, Μηχανικός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών & Πληροφορικής, Μεταπτυχιακό "Σπουδές στην εκπαίδευση", Καθηγητής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Συντονιστής Προγράμματος "Νοιάζομαι και Δρω" στην Ήπειρο

Συζητητής

Σκαργιώτης Γεώργιος, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και Τεχνολογίας Υπολογιστών, Καθηγητής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Συντονιστής προγράμματος Νοιάζομαι και Δρω στην Ήπειρο

Η ενεργός πολιτειότητα στο σχολείο. Κριτική παρουσίαση εμπειριών δικτύου 50 σχολείων όλων των βαθμίδων την 5ετία 2015-2020 στην Ήπειρο

Διοργάνωση

Κονετάς Δημήτρης, Σκαργιώτης Γεώργιος, Συντονιστές προγράμματος Νοιάζομαι και Δρω στην Ήπειρο

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Εθελοντικές δράσεις του σχολικού δικτύου «Νοιάζομαι και Δρω» Ηπείρου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Χριστίνα Βάσση, Νηπιαγωγός, Αγγελική Δούβλη, Νηπιαγωγός, Λασκαρίνα Ελευθεριάδου, ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Χριστόφορος Πουλίζος, Εκπαιδευτικός ΠΕ 70,
Μαρία Τοπολιάτη, ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Συμπεράσματα εγχειρήματος ανάπτυξης κουλτούρας εθελοντισμού στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Μαρίνα Καμποσιώρη, Καθηγήτρια Αγγλικών
Δημήτρης Κονετάς Συντονιστής Προγράμματος "Νοιάζομαι και Δρω"
Χρύσα Μάνθου, Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων
Βασιλική Μήτρακα, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Χρήστος Πασιάς, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Αν ο εθελοντισμός ήταν παιχνίδι θα ήταν... Θησαυρός: Καλή πρακτική συνεργασίας σχολείων με φορείς ενεργού πολιτεότητας

Ερμής Απόστολος Χριστόφορος, μέλος Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, Παναγιώτης Ζούπας, Κέντρο Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας διάδρασης & Εκμάθησης Τούνελ της σιωπής
Δημήτρης Κονετάς, Γεώργιος Σκαργιώτης, Συντονιστές Προγράμματος "Νοιάζομαι και Δρω"
Έλενα Σταύρου, Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τυφλών

11:00 - 12:30, Εργαστήριο 1

Χωρίς η γλώσσα να είναι εκεί, ανακαλύπτουμε μαζί: Οι φυσικές επιστήμες σε περιβάλλοντα μη τυπικής εκπαίδευσης προσφύγων μαθητών

Καλλιόπη Μυτιληναίου, Ελευθερία Μητρογιώργου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11:00 - 12:30, Εργαστήριο 2

Μια απλή πειραματική διάταξη προσομοίωσης των σεισμών

Μια εργαστηριακή παρουσίαση των φαινομένων της διάλυσης αλάτων και της χημικής αντίδρασης στην προσχολική ηλικία

Δημήτριος Κόρακας, ΕΚΦΕ Ιωαννίνων

12:30-13:30

Διάλειμμα

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 2

Προεδρείο

Τζένη Παγγέ, Καθηγήτρια ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Ξένια Βαμβακούση, Αν. Καθηγήτρια ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Ελένη Κολοκούρη, ΕΔΙΠ, ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ICT use for teaching environmental issues in Greece and Russia. A Literature review.

Jenny Pange, Alina Degteva, Pericles Christou, University of Ioannina

Το eTwinning στην εκπαίδευση

Τζένη Παγγέ, Περικλής Χρήστου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η προσέγγιση STEAM στην προσχολική εκπαίδευση - Διερεύνηση αντιλήψεων παιδαγωγών και αποτίμηση προγράμματος σε νηπιαγωγείο

Ηλιάννα Τζίρου, Εκπαιδευτικός

Το προγραμματιστικό εργαλείο ScratchJr στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στην Προσχολική Εκπαίδευση: απόψεις φοιτητών του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Ιωαννίνων

Στυλιανός Μαστρογιαννάκης, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η ανάπτυξη των κοινωνικών και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων μαθητή με αυτισμό μέσω της εκπαιδευτικής ρομποτικής. Σχεδιασμός και εφαρμογή συμπεριληπτικού προγράμματος Εκπαιδευτικής ρομποτικής στην Προσχολική Εκπαίδευση

Κατερίνα Πλακίτση, Σταυρούλα Γουλιού, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 3

Προεδρείο:

Πολυξένη Μάντζου, Αρχιτέκτων Μηχανικός, Καθηγήτρια Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Ξενοφών Μπήτσικας, Δρ. στις Καλές Τέχνες, Καθηγητής στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Μαρίνα Μπέση, Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Θεσπρωτίας, Διδάκτωρ Π.Τ.Ν. Ιωαννίνων

Οι «επιμελητές» του PALIMPSEST

*Πολυξένη Μάντζου, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Ξενοφών Μπήτσικας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Αναστάσιος Φλώρος, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Ιωάννα Τριάντου, Ερασμία Σταμούλη, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στην προσχολική ηλικία μέσω του θεάτρου σε συνεργασία με μαθητές Δημοτικού Σχολείου
Μέλισσα-Άννα Σελεβίστα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Το μικρό μας δάσος ως ιδανικός τόπος μη τυπικής μάθησης για τις φυσικές επιστήμες
Μαρίνα Μπέση, Αλίκη Μαργαρίτη, Αγγελική Μπάλλα, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Θεσπρωτίας

Στεριές... πελάγη
Φανή Τριπολιτσιώτου, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας

Ψάχνοντας τα κλεμμένα εκθέματα
Βασιλική Κατσαρού, Μαρία Χρήστου, Εκπαιδευτικοί ΠΕ60 Ιωαννίνων

13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 4

Προεδρείο:

Μαρία Σακελλαρίου, Καθηγήτρια ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Δημήτρης Σαρρής, Επ. Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ο οργανισμός εκδόσεων σχολικών βιβλίων, οι μορφές του και οι εκδόσεις του για τις φυσικές επιστήμες Ε' και ΣΤ' δημοτικού σχολείου
Κωνσταντίνος Μπούσιος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Έννοιες και φυσικά φαινόμενα στο Νηπιαγωγείο
Κωνσταντίνα Μακρή, 2ο Νηπιαγωγείο Αμαλιάδας

Μικροβίωμα
Σταυρούλα Γουλιού, Αικατερίνη Βλάχου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μαθησιακές δραστηριότητες φυσικών επιστημών σε συνεργασία με την οικογένεια: Μελέτη περίπτωσης σε παιδί νηπιακής ηλικίας με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας
Μάρθα Χάιτα, Μαρία Σακελλαρίου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Συνεργασία Σχολείου – Οικογένειας – Κοινότητας για την αειφόρο ανάπτυξη και ο ρόλος του Σχολικού Ψυχολόγου
Μαρία Ρίζου, Canterbury Christ Church University

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 5

Προεδρείο:

Φανή Σέρογλου, Αν. Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Παναγιώτης Κουμαράς Συνταξιούχος Καθηγητής ΠΤΔΕ Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Κατερίνα Πλακίτση, Καθηγήτρια ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση. Μια ερευνητική Προσέγγιση

Μαρία Σακελλαρίου, Παναγιώτα Στράτη, Πολυξένη Μήτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η μετάβαση από την STEM στην STEAM εκπαίδευση: Οι απόψεις των εκπαιδευτικών

Βασιλική Ζερβόγλου, Φανή Σέρογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Απόψεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για την αναπλαισίωση των φυσικών επιστημών στο atlas mosc – enjoy science

Άννα Λέτση, Φανή Σέρογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ο γραμμικός αιτιακός συλλογισμός ως ερμηνευτικό πλαίσιο απόψεων υποψηφίων δασκάλων κατά την πρόβλεψη και ερμηνεία φυσικών φαινομένων

Θεόδωρος Πιερράτος, Παναγιώτης Κουμαράς, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Δέκα χρόνια e-περιοδικό Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών: Έρευνα & Πράξη. Αποτίμηση και νέες προκλήσεις

Ευτυχία Νάννη, Ευθύμιος Σταμούλης, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

13:30 - 15:00, Εργαστήριο 4

Κυνήγι θησαυρού με τον Sammy το Robot

Φωτεινή Μαρή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

13:30 - 15:00, Εργαστήριο 5

Γλυπτά και ανάγλυφα της Απείρου Χώρας

Θωμάς Λώλης, ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Ηπείρου

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 6

Προεδρείο

Χαρίλαος Ζάραγκας, Επ. Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Ευθύμιος Σταμούλης, Σύμβουλος Α΄ ΠΕ70, ΙΕΠ

Εφαρμογή της μουσειοπαιδαγωγικής μεθόδου για τη διαχείριση του σεισμού στην προσχολική ηλικία

Ελένη Μπαλάφα, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η προώθηση της γονεϊκής συμμετοχής με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της μάθησης και του παιχνιδιού σε υπαίθρια περιβάλλοντα

Γεωργία Γκέσιου, Χριστίνα Βάσση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών μέσα από το παιχνίδι στο νηπιαγωγείο: μπορεί το παιχνίδι ως διδακτική προσέγγιση να οικοδομήσει την νέα γνώση;

Κων/νος Καλέμης, ΕΚΔΔΑ – ΙΝΕΠ

Κων/να Καλλίνη, Νηπιαγωγείο Μαλακάσας, Στυλιανή Υψηλάντη, Νηπιαγωγείο Ωρωπού

Από την ακοή στην ακρόαση: Μία μελέτη για τη διδακτική πρόταση της διδασκαλίας του φυσικού φαινομένου του ήχου σε παιδιά προ-νηπιακής ηλικίας μέσα από το μάθημα της μουσικοκινητικής αγωγής

Γεώργιος Χαρωνίτης, Κατερίνα Αδαμοπούλου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Βιομηχανική ανάλυση του κινητικού προτύπου ρίψης μπάλας πάνω από τον ώμο με το ένα χέρι ενός νηπίου στα διαφορετικά στάδια της κινητικής του μάθησης. Μια μελέτη περίπτωσης

Χαρίλαος Ζάραγκας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 7

Προεδρείο

Δημήτρης Κολιόπουλος, Καθηγητής ΤΕΕΑΠΗ Πανεπιστημίου Πατρών
Ξένια Αραπάκη, Επ. Καθηγήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών

Experiential Education by Applying Outdoor Pedagogy in the Forest Kindergarten: Opinion of Pedagogy

Rasa Braslauskiene, Reda Vismantienė, Aida Norvilienė, Klaipėda University, Lithuania

Η ανάπτυξη της δεξιότητας για εστιασμένη παρατήρηση μέσω της ανάλυσης έργου τέχνης

Ξένια Αραπάκη, Νίκη Σισσαμπέρη, Πανεπιστήμιο Πατρών

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Διαθεματική προσέγγιση των Εικαστικών και της Θεατρικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Ξένια Αραπάκη, Νίκη Σισσαμπέρη, Πανεπιστήμιο Πατρών

Τα γλυπτά πηγαίνουν Σχολείο: Μια διδακτική προσέγγιση της γλυπτικής τέχνης

Ιωάννα Μητσούλα, Ξένια Αραπάκη, Πανεπιστήμιο Πατρών

Προσέγγιση της Μουσικακής Αγωγής δια μέσου της αξιοποίησης της εκπαιδευτικής ρομποτικής και της εκπαίδευσης STEAM, στο πλαίσιο «υιοθεσίας» νηπιαγωγείου από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων

Μαρία Τοπολιάτη, Κατερίνα Πλακίση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 8

Προεδρείο

Ράπτης Θεοχάρης, Επ. Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Σπανάκη Μαριάννα, Επ. Καθηγήτρια ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Κουλούντζος Βασίλης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης – Παιδαγωγική Σχολή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Νικολάου Ειρήνη, Phd, Msc, Μουσικολόγος, μέλος ΕΕΠ του ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Αναπαραστάσεις των ουράνιων σωμάτων σε κείμενα παιδικών βιβλίων μυθοπλασίας με θέμα την ατμοσφαιρική ρύπανση

Δήμητρα Καζαντζίδου, Κωνσταντίνος Κώτσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Διερευνώντας το ρόλο της φαντασίας κατά τη μελέτη του φαινομένου της εναλλαγής ημέρας νύχτας από παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Ελένη Σακελλαρίδη, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών., Σπύρος Κόλλας, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας

Ζωγραφίζοντας αφηγήσεις για τη ζωή και το έργο επιστημονισσών

Αρετή Μποταΐτη, Δέσποινα Κουκλίδου, Φανή Σέρογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μαθαίνω φυσικές επιστήμες δημιουργώντας slowmation

Βασίλης Κουλούντζος, Άννα Λέτση, Ελένη Γέντζη, Φανή Σέρογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γνωρίζοντας τα φυσικά φαινόμενα μέσα από τις τέχνες. Μια διαθεματική διδακτική παρέμβαση που αξιοποιεί τις ηχητικές και οπτικές διαστάσεις των φυσικών φαινομένων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
 Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Ειρήνη Νικολάου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
 Σοφία Αγιοπετρίτου, Δημήτρης Θεοδωρακόπουλος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 9

Προεδρείο

Γιαννούλα Πανταζή, ΕΚΦΕ Πρέβεζας
 Δερμιτζάκη Ειρήνη, Υπεύθυνη 2ου ΕΚΦΕ Ηρακλείου
 Φανιουδάκη Ελένη, Μέλος της Παιδαγωγικής ομάδας του ΚΠΕ Αρχανών

Μοντελοποίηση της διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών στο πλαίσιο της θεωρίας διδακτικών καταστάσεων και της ανθρωπολογικής θεωρίας του διδακτικού γίνεσθαι

Κωνσταντίνος Γριβόπουλος, Πανεπιστήμιο Aix-Marseille

Στο Εργαστήρι του Αλημιστή

Ειρήνη Δερμιτζάκη, ΕΚΦΕ Ηρακλείου, Ελένη Φανιουδάκη, ΚΠΕ Αρχανών

Η σύνδεση των Φυσικών Επιστημών με την υπεύθυνη έρευνα και την αειφορία στη σχολική πράξη – Μια μελέτη περίπτωσης για τον σχολικό κήπο στην Προσχολική Εκπαίδευση

Αλεξάνδρα Κοσκολού, 1ο Νηπιαγωγείο Μελισσίων Αττικής, Χριστίνα Παπαζήση, 2ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ Αττικής

Ανάπτυξη Περιβαλλοντικής Συνείδησης σε Μαθητές Προσχολικής Ηλικίας Μέσω Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Μαριάννα-Σωτηρία Παπανικολάου, Λεωνίδα Γαβρίλας, Κατερίνα Πλακίση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

16:30-17:00

Διάλειμμα

17:00-18:30

Τελετή έναρξης – Καμεράτα, Ορχήστρα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

18:30-19:15

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 1

Τα Πρόδρομα Μοντέλα στη σκέψη παιδιών προσχολικής εκπαίδευσης: διευρύνοντας τα όρια της μύησης στο φυσικό κόσμο

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Κωνσταντίνος Ραβάνης Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία Πανεπιστήμιο Πατρών

19:15-21:00

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 2

Εκπαιδευτικές φορητές εφαρμογές για παιδιά προσχολικής ηλικίας: μια αρχική χαρτογράφηση του πεδίου

Μιχαήλ Καλογιαννάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

ΣΑΒΒΑΤΟ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020

09:30-10:30
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 3

Imagination in play and imagination in learning: Introducing a STEM PlayWorld

Laureate Professor Marilyn Fleer, Conceptual PlayLab, Monash University

10:30-11:00   **Διάλειμμα**

11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 10

Προεδρείο

Βασίλης Τσελφές, Ομότιμος Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πέτρος Καριώτογλου, Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Δημήτρης Σταύρου, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Περιεχόμενο και διδακτικές μέθοδοι στις Φυσικές Επιστήμες: επιμόρφωση Νηπιαγωγών και διερεύνηση προθέσεων και απόψεών τους

Αναστάσιος Ζουπίδης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Πηνελόπη Παπαδοπούλου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Βασίλης Τσελφές, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πέτρος Καριώτογλου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Διερεύνηση και συσχέτιση απόψεων και πρακτικών εκπαιδευτικών που διδάσκουν Φυσικές Επιστήμες σε τυπικά και μη μαθησιακά περιβάλλοντα

Πέτρος Καριώτογλου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Αναστάσιος Ζουπίδης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Μαρία Καρνέζου, Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας ΝΟΗΣΙΣ

Χριστίνα Τσαλίκη, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Βασίλης Τσελφές, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εκπαίδευση μελλοντικών εκπαιδευτικών για τη γεφύρωση τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης στην πρώτη σχολική ηλικία

Αιμιλία Μιχαηλίδη, Δημήτρης Σταύρου, Πανεπιστήμιο Κρήτης

11° Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών Προσχολικής και Δημοτικής Εκπαίδευσης στη Διεπιστημονική προσέγγιση σύγχρονων ζητημάτων Επιστήμης και Τεχνολογίας

Αθανασία Κοκολάκη, Αργύρης Νιπυράκης, Έμιλυ Μιχαηλίδη, Άλκις Ζουρμπάκης, Μιχάλης Καλογιαννάκης, Δημήτρης Σταύρου, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ενδοεπιμόρφωση των νηπιαγωγών στις Φυσικές Επιστήμες: Η ανάπτυξη της Παιδαγωγικής Γνώσης Περιεχομένου των νηπιαγωγών στη διδασκαλία της εξαέρωσης, υγροποίησης και εξάτμισης

*Ελένη Τσέου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ευθυμία Γώτη, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*

11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 11

Προεδρείο

Μιχαήλ Σκουμιός, Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου

Παναγιώτης Παντίδος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ζαχαρούλα Σμυρναίου, Επίκουρη Καθηγήτρια Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γλυκερία Φραγκιαδάκη, Senior Research Fellow, Monash University

Μελέτη της ποιότητας των επιχειρημάτων των νηπίων για τη διάδοση του φωτός σε διαφανή και αδιαφανή σώματα

Σταυρούλα Δημητρά, Μιχαήλ Σκουμιός, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

«Η επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα στην προσχολική εκπαίδευση ως διαμεσολαβητικό εργαλείο για την αναδιοργάνωση της προϋπάρχουσας γνώσης των μαθητών: Η περίπτωση της Γης»

Ευσταθία Πανταζοπούλου, Ζαχαρούλα Σμυρναίου, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δραστηριότητες στην προσχολική εκπαίδευση για την περιβαλλοντική διάσταση της έννοιας του φωτός

Βασιλική Σαμαρά, Κωνσταντίνος Κώτσης, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Η διαδικασία συγκρότησης των επιστημονικών εννοιών κατά τη διάρκεια των πρώτων χρόνων του παιδιού

Glykeria Fragkiadaki, Marilyn Flear, Monash University

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Διερευνώντας τη μάθηση για το φαινόμενο της μηχανικής ισορροπίας μέσα από σημειωτικά διαφοροποιημένες καταστάσεις

*Μαρία-Ελένη Χαχλιουτάκη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Παναγιώτης Παντίδος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 12

Προεδρείο

Αναστάσιος Ζουπίδης, Π.Τ.Δ.Ε., Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Παναγιώτης Πήλιουρας, Υπ. Αγωγής Υγείας Γ' Αθήνας
Αγγελική Σαμαντά, 1ο Δ.Σ Νέας Φιλαδέλφειας, ΠΕ70

«Του αέρα τα καμώματα»: δράσεις συμμετοχικού και συνεργατικού χαρακτήρα στην προσχολική εκπαίδευση μέσα από τις Φυσικές Επιστήμες

*Χριστίνα Σιδηροπούλου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Αναστάσιος Ζουπίδης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*

Μαθαίνοντας για τον Αϊνστάιν: Ένα διδακτικό σενάριο με τη χρήση ΤΠΕ

*Βασιλική Κατσαρού, Εκπαιδευτικός ΠΕ60
Γεωργία Πάνου, Εκπαιδευτικός ΠΕ70*

Μια πρόταση σχεδίασης και πραγματοποίησης διερευνήσεων από μαθητές Β' τάξης δημοτικού σχολείου για τη θρέψη των φυτών

*Ιωάννης - Στυλιανός Λαφαζάνης, Εκπαιδευτικός
Μιχαήλ Σκουμιός, Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

Αναπτύσσοντας κοινωνικοπολιτισμικά εργαλεία για τη διδακτική των Φυσικών Επιστημών στο νηπιαγωγείο και στις πρώτες τάξεις του δημοτικού. Η περίπτωση του ηφαιστείου.

Χαρίκλεια Θεοδωράκη, Ελένη Κολοκούρη, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Αχ, αυτή η βαρύτητα

*Αγγελική Σαμαντά, Εκπαιδευτικός, ΠΕ70
Ευαγγελία Σαμαντά, Εκπαιδευτικός, ΠΕ04
Γιάννης Μίνδης, Εκπαιδευτικός, ΠΕ86*

11:00-12:30, Συμπόσιο 3

Πρωθώντας τον κλιματικό και ενεργειακό εγγραμματισμό: «Σχολεία ανοικτά στην προστασία του κλίματος και την εξοικονόμηση ενέργειας»

Διοργάνωση

Ευθύμιος Σταμούλης, Σύμβουλος Α' ΠΕ70, ΙΕΠ

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Βασιλική Ιωακειμίδου, Εκπαιδευτικός

Συζητητές

Παναγιώτης Πήλιουρας, Υπ. Αγωγής Υγείας Γ' Αθήνας

Μαρία Δημοπούλου, Υπ. Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Α' Αθήνας

Αποτελέσματα του προγράμματος «Σχολεία ανοικτά στην προστασία του κλίματος και την εξοικονόμηση ενέργειας»: Η οπτική των σχολικών μονάδων

Μαρία Δημοπούλου, Υπ. Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Α' Αθήνας

Παναγιώτης Πήλιουρας, Υπ. Αγωγής Υγείας Γ' Αθήνα

Βασιλική Ιωακειμίδου, Παντελής Τσολάκος, Εκπαιδευτικοί

Αποτελέσματα του προγράμματος «Σχολεία ανοικτά στην προστασία του κλίματος και την εξοικονόμηση ενέργειας»: Η οπτική των εκπαιδευτικών

Παναγιώτης Πήλιουρας, Υπ. Αγωγής Υγείας Γ' Αθήνας

Μαρία Δημοπούλου, Υπ. Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Α' Αθήνας

Βασιλική Ιωακειμίδου, Παντελής Τσολάκος, Μιχάλης Κασούτας, Εκπαιδευτικός
Ευθύμιος Σταμούλης, Σύμβουλος Α' ΠΕ70, ΙΕΠ

Ηγεσία που οδηγεί στην αειφορία: Οι απόψεις και οι πρακτικές Διευθυντών των σχολείων του προγράμματος

Μαρία Δημοπούλου, Υπ. Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Α' Αθήνας

Παναγιώτης Πήλιουρας, Υπ. Αγωγής Υγείας Γ' Αθήνας

Εμπόδια και δυσκολίες κατά τη υλοποίηση του προγράμματος «Σχολεία ανοικτά στην προστασία του κλίματος και την εξοικονόμηση ενέργειας». Προτάσεις για το μέλλον

Βασιλική Ιωακειμίδου, Παντελής Τσολάκος, Βασίλης Αϊδινόπουλος, Κατερίνα Βλαχοστέργιου, Εκπαιδευτικοί

11:00-12:30, Εργαστήριο 6

Άνω-Κάτω: ένα οπτικο-ακουστικό εργαστήριο

Θεοχάρης Ράπτης, Γιάννης Χρηστάκος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11:00-12:30, Poster Session/Αναρτημένες εργασίες

Προεδρείο

Φανή Σέρογλου, Αν. Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Ευτυχία Νάννη, Δασκάλα, Μ.Σ., Δρ. ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Eco-Herit@ge Matters

Βαρβάρα Ζαντραβέλη, Καθηγήτρια Αγγλικών -ΠΕ06- Διευθύντρια 4ου, Γυμνασίου Πρέβεζας

Χριστίνα Κακοσίμου, ΠΕ08, Καθηγήτρια καλλιτεχνικών 4ου Γυμνασίου Πρέβεζας,

"Το σχολείο του δάσους": η συμβολή του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού και στην καλλιέργεια θετικών στάσεων απέναντι στο φυσικό περιβάλλον

Απόστολος Καραούλας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Νικολίτσα Φραγκοπανάγου Νηπιαγωγείου Κιμώνου, Υπ.Π.Ε.Θ.

Εισάγοντας τον προγραμματισμό και τη ρομποτική στο μάθημα των Αγγλικών για Ακαδημαϊκούς Σκοπούς σε ένα Τμήμα Χημείας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Θεοδώρα Κουφού, Χριστίνα Βερβέρη, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Αλέξανδρος Μουτζούρης, Ανεξάρτητος συγγραφέας, πρώην πανεπιστημιακός υπότροφος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Λευκοθέα-Βασιλική Ανδρέου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Τα Βήματα για τη Ζωή ακολουθώ και μαθαίνω τη φύση να αγαπώ. Ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης μέσα από την κοινωνικοσυναισθηματική μάθηση

Μαρίνα Ρούμπα, Νηπιαγωγός, Ιωάννινα

Χρόνε χρόνο είσαι εδώ;

Ελένη Κεφιλή, 5ο Νηπιαγωγείο Λουτρακίου

Βάια Μανώλη, Διευθύντρια, 11/θ Δ. Σ. Ισθμίας

Άτυπα περιβάλλοντα μάθησης και περιβαλλοντικά προγράμματα σε ιδιωτικούς φορείς στο νομό Ιωαννίνων

Ευαγγελία Ηλία, Πλακίτση Κατερίνα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Επεκτείνοντας τα όρια της διδακτικής των Φυσικών Επιστημών: Μία εφαρμογή της μεθόδου Change Laboratory

Αμαλία Πανταζή, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Προσεγγίζοντας τις φυσικές επιστήμες, αξιοποιώντας την ρομποτική και την τεχνολογία. Το σενάριο της βύθισης του Τιτανικού ως αφετηρία ψηφιακής αφήγησης στο Νηπιαγωγείο.

Φωτεινή Κοντοπούλου, Ιωάννης Μπεκιάρopoulos, Νηπιαγωγοί- ΠΕ60

"Η Στάλω και ο Δροσούλης στο Νηπιαγωγείο μας!"

Σταυρούλα Γουλιού, Ευαγγελία Ηλία, Γεώργιος Κουκούλης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
 Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

<p>Εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Νηπιαγωγείο που αφορά στις «βιώσιμες πόλεις» - 11ος στόχος βιώσιμης ανάπτυξης της Unesco» <i>Χριστίνα Βάσση, Θεοδώρα Μπούνα, Ελένη Μυλωνά, 1ο Νηπιαγωγείο Πάργας</i></p>	
12:30-13:30	Διάλειμμα
13:30-14:00	Ολομέλεια Επιστημονικής Επιτροπής
<p>14:00-15:00 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 4</p>	
<p>«Αυτοί δεν είναι σαν εμάς»: αναπαραστάσεις των παιδιών για τους επιστήμονες και τη δραστηριότητά τους <i>Βασιλεία Χρηστίδου, Αν. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Θεσσαλίας</i></p>	
<p>15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 13</p> <p>Προεδρείο Κωνσταντίνος Ραβάνης, Καθηγητής, Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η., Πανεπιστήμιο Πατρών Μαρίντα Εργαζάκη, Αν. Καθηγήτρια, Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η., Πανεπιστήμιο Πατρών Αντιγόνη Παρούση, Αν. Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών</p>	
<p>Μεθοδολογικά ζητήματα στην έρευνα για τις νοητικές αναπαραστάσεις των παιδιών: Τα πλεονεκτήματα της Ανάλυσης Λανθανουσών Τάξεων <i>Γιούλη Βαϊοπούλου, Γεώργιος Παπαγεωργίου, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης</i></p>	
<p>Διερευνώντας τα αυθόρμητα κριτήρια παιδιών προσχολικής ηλικίας για την κατηγοριοποίηση βιολογικών & μη βιολογικών οντοτήτων <i>Ευτυχία Βαλανίδου, Μαρίντα Εργαζάκη, Ρένια Γασπαράτου, Πανεπιστήμιο Πατρών</i></p>	
<p>Η προσέγγιση του «εαυτού» μέσα σε μελλοντικές «μορφές ζωής», όπως τις προβλέπουν τεχνολογικές-επιστημονικές θεωρήσεις <i>Βασίλης Τσελφές, Αντιγόνη Παρούση, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών</i></p>	
<p>Ο ήχος στη σκέψη παιδιών 5-6 ετών: μια ποιοτική προσέγγιση <i>Γιώργος Καλιαμπός, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας</i> <i>Παναγιώτης Παντίδος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών</i> <i>Κωνσταντίνος Ραβάνης, Πανεπιστήμιο Πατρών</i></p>	

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Ψηφιακές εκπαιδευτικές εφαρμογές για παιδιά προσχολικής ηλικίας: Εύρεση των βασικών διαστάσεων για την επιλογή τους

Σταμάτιος Παπαδάκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Γιούλη Βαϊοπούλου, Πανεπιστήμιο Θράκης

Ειρήνη Σηφάκη, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Δημήτριος Σταμοβλάσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μιχαήλ Καλογιαννάκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 14

Προεδρείο

Χαρίτων Πολάτογλου, Καθηγήτριας, Τμήμα Φυσικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πηνελόπη Παπαδοπούλου, Αν. Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Το κβαντομηχανικό μοντέλο του ατόμου. Διδασκαλία του στο Δημοτικό;

Παρασκευή Νταλαούτη, Α/θμια εκπαίδευση Ιωαννίνων

Τεχνολογικό περιβάλλον μάθησης STEAM με επίκεντρο τη διδασκαλία του μαγνητισμού στο Νηπιαγωγείο

Γεώργιος Κρητικός, Γεώργιος Φεσάκης, Αγγελική Δημητρακοπούλου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Εφαρμογή της ρομποτικής για τη διδασκαλία και την κατανόηση της αξονικής συμμετρίας

Παναγιώτης Ίτσιος, Ιάσωνας Τόσκας, Χαρίτων Πολάτογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Και όμως μπορούν! Μηχανική στο νηπιαγωγείο

Ευφροσύνη Χατζηλία, Αθανασία Μπραγιάντση, Αδαμαντία Μαργαρίτη, Βασιλική Σκένδου, Αικατερίνη Φλώρου, Εκπαιδευτικοί Προσχολικής Εκπαίδευσης, Φλώρινα
Πηνελόπη Παπαδοπούλου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Εισαγωγή στη διδασκαλία των μοτίβων με τη χρήση του περιηγητή δαπέδου (Beebot)

Αικατερίνη Βαποράκη, Ευδοξία Βοσκίδου, Δημήτρης Μαυρένης, Χαρίτων Πολάτογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 15

Προεδρείο

Παρασκευή Νταλαούτη, Α/θμια εκπαίδευση Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Φανή Μπισκανάκη, ΠΕ 11 Συντονίστρια εκπαιδευτικού έργου ΠΕΚΕΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Η διδασκαλία του μαγνητισμού για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας με την βοήθεια του ψηφιακού εργαλείου ToonDoο: Αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα της ανάγνωσης ιστορίας κόμικς.

Κων/νος Καλέμης, Επιμορφωτής ΕΚΔΔΑ – ΙΝΕΠ

Στυλιανή Υψηλάντη, Νηπιαγωγείο Ωρωπού

Κων/να Καλλίνη, Προϊσταμένη Νηπιαγωγείου Μαλακάσας

Η Εκπαιδευτική Ρομποτική στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Αλέξανδρος Αγγέλης, ΠΕ 60, ΠΕ 18, 12ο Νηπιαγωγείο Άρτας

Φανή Μπισκανάκη, ΠΕ 11 Συντονίστρια εκπαιδευτικού έργου ΠΕΚΕΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

«Ισορροπία»...στην Προσχολική Ηλικία: Μια διδακτική πρόταση Φυσικών Επιστημών μέσω της Εκπαιδευτικής Ρομποτικής

Γεώργιος Αγγελόπουλος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.70 , Μ.Εd.

Σάββας Σταματόπουλος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.82 , Μ.Sc. Σύμβουλος Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Ο κήπος των ονείρων μας. Μια δημιουργική εισαγωγή στις Φυσικές Επιστήμες για το Νηπιαγωγείο

Μαρία Αγγελάκου, Καρολίνα Καλκαντάρα, Παναγιώτα Νατσίκου, Σοφοκλής Σωτηρίου, Μαρία Σπάτουλα, Ευαγγελία Στάθη, Αγγέλικα Τσούτσια, Νηπιαγωγείο Ελληνογερμανικής Αγωγής

Ρομποτική και Διδασκαλία στο Νηπιαγωγείο

Λαμπρινή Αγγέλη, ΠΕ 60 3ο Νηπ. Φιλιπιάδας

Κωνσταντίνα Μούτσιου, ΠΕ 60 2ο Νηπ. Πρέβεζας

15:00-16:30, Συμπόσιο 4

Η επιστήμη στο χαρτί: Όψεις της χρήσης του παιδικού σχεδίου ως διερευνητικού και παιδαγωγικού εργαλείου

Διοργάνωση

Βασιλεία Χρηστίδου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Συζητήτρια

Φωτεινή Μπονώτη, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Το σχέδιο ως δραστηριότητα-κλειδί για συμμετοχική μάθηση στην περιοχή των Φυσικών Επιστημών: Παραδείγματα από την έρευνα και την καθημερινή πρακτική στο νηπιαγωγείο

Μαρία Παπανδρέου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
 Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

<p><i>Αγγελική Βελλοπούλου, Πανεπιστήμιο Πατρών</i></p> <p>Το σχέδιο ως εργαλείο ανάδειξης της συνάντησης των μικρών παιδιών με τον φυσικό κόσμο <i>Ίριδα Τσεβρένη, Αριέττα Κούλου, Κερασία Τεμπέλη, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας</i></p> <p>Παιδιά σχεδιάζουν τον χώρο του σχολείου τους: Μελέτη της χωρικής αντίληψης παιδιών νηπιαγωγείου <i>Δόμνα Κακανά, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</i></p> <p>Η σχεδιαστική δραστηριότητα ως μέσο διερεύνησης και εξέλιξης των ιδεών των παιδιών προσχολικής ηλικίας για το φαινόμενο της δημιουργίας των σεισμών <i>Μαρία-Ελένη Χαχλιουτάκη, Υποψήφια Διδάκτορας ΑΠΘ, Υπότροφος ΙΚΥ</i> <i>Παναγιώτης Παντίδος, Επίκουρος καθηγητής, ΕΚΠΑ</i> <i>Μαρία Καμπεζά, Επίκουρη καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών</i></p> <p>«Βρήκε τη φόρμουλα και νιώθει χαρά»: Απόδοση συναισθημάτων στις σχεδιαστικές αναπαραστάσεις των επιστημόνων από παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας <i>Βασιλεία Χρηστίδου, Φωτεινή Μπονώτη, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας</i> <i>Βασιλεία Χατζηνικητά, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο</i></p>	
<p>15:00-16:30, Εργαστήριο 7</p>	
<p>Ενέργεια: Δείτε Μορφές, Βρείτε Μετατροπές, σε μια ...Φανταστική Βόλτα με Ποδήλατο! <i>Σωτήριος Μανδηλιώτης, Γεωλόγος ΠΕ04.05</i> <i>Ελένη Παλούμπα, Χημικός ΠΕ04.02</i></p>	
<p>15:00-16:30, Εργαστήριο 8</p>	
<p>Άνθρωπος, φύση και περιβάλλον-μια βαθιά σχέση αλληλεπίδρασης <i>Γιάννα Κούλα, Θεατροπαιδαγωγός</i></p>	
<p>16:30-17:00</p>	<p>Διάλειμμα – Ομάδα Τέχνης Αφηγηματικός Νους (Α.Ν.): Θεατρικό δρώμενο – Προβολή</p>
<p>17:00-18:30, Παράλληλη Συνεδρία 16 Προεδρείο</p>	

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Μιχαήλ Καλογιαννάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης,

Μαρία Καλδρυμίδου, Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μαρία Καμπεζά, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών στην Εκπαίδευση και στην Αγωγή στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΕΑΠΗ), Πανεπιστήμιο Πατρών

Η γνώση, η πρακτική και οι αντιλήψεις των νηπιαγωγών σχετικά με την τάξη τους στη διδασκαλία της τήξης και της πήξης στο νηπιαγωγείο

Ελένη Τσέου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η εξέλιξη των αντιλήψεων στην έννοια της δύναμης, των Εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με τα χρόνια υπηρεσίας τους

Κωνσταντίνος Κώτσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Αντιλήψεις Εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην έννοια του βάρους και η εξέλιξή τους από τα χρόνια υπηρεσίας τους

Κωνσταντίνος Κώτσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Διερεύνηση των αρχικών αντιλήψεων μικρών παιδιών σχετικά με τη λειτουργία του απλού ηλεκτρικού κυκλώματος

*Ζωή Ψαρομηλίγκου, Γεώργιος Ζαχαρής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Μιχαήλ Καλογιαννάκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Αντιλήψεις υποψηφίων εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση του παιχνιδιού στη διδασκαλία εννοιών και φαινομένων από τις Φυσικές Επιστήμες

Μαρία Καμπεζά, Αγγελική Βελλοπούλου, Πανεπιστήμιο Πατρών

17:00-18:30, Παράλληλη Συνεδρία 17

Προεδρείο

Πόπη Κασσωτάκη - Ψαρουδάκη, Νηπιαγωγός, π. Σ.Σ. 50ης Περιφέρειας ΠΑ

Ευστρατία Σοφού, Λέκτορας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ευτυχία Νάννη, Δασκάλα, M.Sc., Δρ. ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Επεκτατική μάθηση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη στη διαδικασία της πρακτικής άσκησης των φοιτητών

Ανθούλα Μαΐδου, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Χαρίτων Πολάτογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Οι θεματικές επιλογές και οι διδακτικές πρακτικές φοιτητών προσχολικής ηλικίας κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση μικρο-διδασκαλιών σχετικών με το πεδίο των Φυσικών Επιστημών

Σπύρος Κόλλας, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας

Ιωάννης Σταράκης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Προσεγγίζοντας τις Φυσικές επιστήμες στο νηπιαγωγείο: Μια ετήσιας διάρκειας επιμορφωτική δράση, προϊόν της συνεργασίας Εκπαιδευτικών της πράξης, Συνδικάτου και Σχολικής Συμβούλου ΠΑ

Αντώνης Τσαλαπάκης, Πρόεδρος του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΕΠΑ) Χανίων

Πόπη Κασσωτάκη-Ψαρουδάκη, π. Σχολική Συμβουλος 50ης Περιφέρειας Προσχολικής Αγωγής

Οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών της Διεύθυνσης ΠΕ Ιωαννίνων σχετικά με την Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία»

Κωνσταντίνα Τάλλου, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περιβαλλοντική Ορολογία

Αικατερίνη Βλάχου, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

17:00-18:30, Παράλληλη Συνεδρία 18

Προεδρείο

Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, Τ.Ε.Π.Α.Ε., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ιωάννης Λεονάρδος, Καθηγητής, Τμήμα Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Βασίλειος Παπαβασιλείου, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΠΑΕΣ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ελένη Κολοκούρη, ΕΔΙΠ, Δρ. Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών, Π.Τ.Ν., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ζωή είναι μόνο ό,τι βλέπουμε; Εκπαιδεύοντας νήπια στη χρήση και αποτίμηση περιβαλλοντικών βιοδεικτών: Η περίπτωση της παράκτιας περιοχής του Δέλτα του Έβρου

Ευμορφία Μαλκοπούλου, Αναστασία Δημητρίου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Χρυσούλα Μπουτζιλούδη, εκπαιδευτικός, MSed

Καταγραφή και Εξέλιξη των Δασών και Δασικών Εκτάσεων στην Περιφερειακή Ενότητα Άρτας από την μεταβολή της Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας

Ελένη Ρίζου, Κωνσταντίνος Κώτσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Αλιευτική εκμετάλλευση του προστατευόμενου υγροβιοτόπου «Λιμνοθάλασσα Βατάσα» Π.Ε. Θεσπρωτίας, στα πλαίσια αειφορικής διαχείρισης. Γνωστικό υπόβαθρο για την ανάπτυξη και σχεδιασμό εκπαιδευτικού προγράμματος

Γεώργιος Τζιώτζιος, Ιωάννης Λεονάρδος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

«Κλιματική Αλλαγή». Μία Διδακτική Πρόταση για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας.

Θεοδώρα Κουτζιακουτζίδου, Νηπιαγωγός

Οι διατροφικές συνήθειες των νηπίων: έρευνα για την αειφορική μεσογειακή διατροφή σε νηπιαγωγείο της Ρόδου.

Χαριστούλα Χατζηνικόλα, Βασίλειος Παπαβασιλείου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

17:00-18:30, Συμπόσιο 5

Η συμβολή του εργαλείου SCOPES στην προσέγγιση εννοιών των Φυσικών Επιστημών από μελλοντικούς εκπαιδευτικούς του Π.Τ.Ν. Ιωαννίνων

Διοργάνωση

Ελένη Κολοκούρη, Διδάκτωρ και Ε.Δ.Ι.Π Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Συζητητές

Κωνσταντίνος Ραβάνης, Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών

Κατερίνα Πλακίτση, Πρόεδρος και Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

SCOPES: Ένα εργαλείο σχεδιασμού και ανάλυσης για τις Φυσικές Επιστήμες και την Εκπαίδευση για την Αειφορία

Ελένη Κολοκούρη, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση στη διδασκαλία εννοιών των φυσικών επιστημών

Ευτυχία Νάννη, Ελένη Κολοκούρη, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Σχεδιασμός, Ανάλυση και Αξιολόγηση Διδακτικής Παρέμβασης για τη θεματική «Πλανήτης γη – Διάστημα» με έμφαση στη χρήση Διαμεσολαβητικών Εργαλείων

Αθηνά – Χριστίνα Κορνελάκη, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Τα μαύρα κουτιά της Επιστήμης

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Άννα Κουμαρά, Αθηνά - Χριστίνα Κορνελάκη, Ελένη Κολοκούρη, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

17:00-18:30, Εργαστήριο 9

Όσο μεταναστεύω, ελπίζω

Άννα Κρεμέζη-Μαργαριτούλη, Δημιουργός Περιβαλλοντικών Δράσεων και Εκπαιδευτικού Υλικού, Μπετίνα Βρανά, Ειρήνη Ζαχαροδήμου, Φίλοι Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2020

09:30-10:30

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ 5

Ενσώματη μάθηση και διαδικασίες συγκρότησης των επιστημονικών εννοιών στην προσχολική εκπαίδευση

Παναγιώτης Παντίδος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην προσχολική ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

10:30-11:00

Διάλειμμα

11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 19

Προεδρείο

Βασιλεία Χατζηνικήτα, Καθηγήτρια, Μονάδα Εκπαιδευτικής Έρευνας και Παιδαγωγικής, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Θεόδωρος Πιερράτος, Μεταδιδακτορικός ερευνητής, ΠΤΔΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Δέσποινα Μαυρίδου, ΠΕ 60, ΜEd ΕΑΠ Πάτρας, MSc – ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Συνδέεται η φοίτηση στην προσχολική εκπαίδευση με τις επιδόσεις δεκαπεντάχρονων μαθητών/τριών στις Φυσικές Επιστήμες;

Καρολίνα Ρετάλη, Βασιλεία Χατζηνικήτα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Διδασκαλία μεταξύ ομότιμων και τεχνολογία καταγραφής απαντήσεων σε πραγματικό χρόνο στο πανεπιστημιακό αμφιθέατρο: πώς αποτιμούνται από φοιτητές και φοιτήτριες;

Θεόδωρος Πιερράτος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Διερευνώντας τα αποθέματα γνώσης παιδιών προσχολικής ηλικίας από τη μαθησιακή περιοχή των Φυσικών Επιστημών

Μαρία Κανάκη, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Αξιολόγηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με τη χρήση ομάδων επικέντρωσης (focus group)

Δέσποινα Μαυρίδου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Ανάλυση των Πρακτικών των Πανελλήνιων Συνεδρίων για τις Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση από το 1999 έως το 2018: μια αρχική επισκόπηση του πεδίου

Ευαγγελία Μανταδάκη, Μιχαήλ Καλογιαννάκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 20

Προεδρείο

Φανή Σέρογλου, Αν. Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Κρυσταλλία Χαλκιά, Ομότιμη Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Γιάννης Χρηστάκος, Επ. Καθηγητής, ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ηθική της επιστήμης και ψηφιακές αφηγήσεις: Η περίπτωση του δάσους

Κωνσταντίνος Κασινίκας, Αντώνιος Τζώρτζης, Ελένη Γέντζη, Φανή Σέρογλου,
Ερευνητική Ομάδα ATLAS – A Teaching and Learning Approach for Science,
Ερευνητικό Εργαστήριο DiDes – Digital Analysis & Educational Design, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μαθαίνω και διασκεδάζω με τις φυσικές επιστήμες

Φανή Σέρογλου, Χριστίνα Κωνσταντινίδου, Δήμητρα Πρέκκα, Μαρία Σέρογλου,
Χριστίνα Δούκα, Δωροθέα Λούκρη, Κυριακή Βογιατζή, Ερευνητική Ομάδα ATLAS – A
Teaching and Learning Approach for Science, Ερευνητικό Εργαστήριο DiDes – Digital
Analysis & Educational Design, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Διαδραστικά ηλεκτρονικά βιβλία για τη φύση των φυσικών επιστημών

Ελένη Γέντζη, Φανή Σέρογλου, Ερευνητική Ομάδα ATLAS – A Teaching and Learning
Approach for Science, Ερευνητικό Εργαστήριο DiDes – Digital Analysis & Educational
Design, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

**Χρήση Λογισμικού για καταγραφή και απεικόνιση της καθημερινής
ηλιοφάνειας - εποχών με σχετικές διαδραστικές εικόνες**

Στέφανος Τσιαπάλας, ΠΕ04.01 Φυσικός, MSc Πληροφορικά Συστήματα, Υπεύθυνος
Ε.Κ.Φ.Ε. Τρικάλων

Βασίλειος Παππάς, ΠΕ04.01, Φυσικός, MSc Διδακτική επιστημών, Διευθυντής 1ο,
Γυμνάσιο Καλαμπάκας

**Διδακτική Προσέγγιση της Φαινόμενης Κίνησης του Ήλιου στην Πρωτοβάθμια
Εκπαίδευση**

Ιωάννης Σταράκης, Κρυσταλλία Χαλκιά, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
Αθηνών

11° Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

11:00-12:30, Παράλληλη Συνεδρία 21

Προεδρείο

Γεώργιος Μαλανδράκης, Επ. Καθηγητής ΠΤΔΕ Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Χαρίλαος Κ. Ζάραγκας, Επ. Καθηγητής ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Χαρίκλεια Θεοδωράκη, Διδάκτορας ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Εκπαίδευση στην έννοια του βιοκλιματισμού.

Μαρίνα Κωνσταντινίδου, Χαρούλα Δάμτση, Παιδαγωγοί ΠΕ 70

Χημεία και Τέρατα: εκπαιδευτικά προγράμματα με πειράματα σχεδιασμένα για μικρά (και όχι μόνο) παιδιά

Νικόλαος Νικόλης, Γενικό Χημείο του Κράτους

Αλεξάνδρα Τράντα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Η Υιοθέτηση Ερευνητικών Διαδικασιών σε Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την καλλιέργεια του επιστημονικού «εγγραμματισμού των νηπίων».

Μαρία Ζαλοκώστα, Νηπιαγωγός

Ευθυμία Τσιάρα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Erasmus+ KA229 και eTwinning: "Eco Tweet"

Μαργαρίτα Σαμουτιάν, Στυλιανή Τάτσιου, Ελένη Τσιργιώτη, Νηπιαγωγείο Αυλωναρίου

Ολυμπιακή φλόγα: Πρόγραμμα κινητικής αγωγής με έμφαση στην προσέγγιση φυσικών εννοιών σχετικές με το φως, τον ήλιο, το πείραμα, την παρατήρηση και τη διά βίου άσκηση στο νηπιαγωγείο

Χαρίλαος Κ. Ζάραγκας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11:00-12:30, Συμπόσιο 6

Τα νέα πιλοτικά προγράμματα σπουδών για τις Φυσικές Επιστήμες, Περιβάλλον και Τεχνολογία στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση - Συνέχεια και διαφοροποιήσεις

Διοργάνωση

Μιχάλης Καλογιαννάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστημίου Κρήτης

Πηνελόπη Παπαδοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Συζητήτριες

Κατερίνα Πλακίτση, Καθηγήτρια, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Άννα Σπύρτου, Καθηγήτρια, Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
 Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

<p>"Ξαναδιαβάζοντας" το (νέο) ΠΣ για το νηπιαγωγείο 6 χρόνια μετά: Η περίπτωση του προγράμματος των Φυσικών Επιστημών" <i>Αγγελική Βελλοπούλου, Μαρία Καμπεζά, Πανεπιστήμιο Πατρών</i> <i>Μαρία Μπιρμπίλη, Μαρία Παπανδρέου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</i></p>	
<p>Η χημεία στα νέα προγράμματα σπουδών για την ΠΕ: Θεματική και διερευνητική προσέγγιση <i>Γεώργιος Τσαπαρλής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων</i></p>	
<p>Ένα νέο πλαίσιο ανάλυσης και επανασχεδιασμού της εργασίας μέσω της θεωρίας της δραστηριότητας στα ΝΠΣ: Από τα εργαλεία και τις απλές μηχανές στην ενότητα του ηλεκτρομαγνητισμού <i>Ευθύμιος Σταμούλης, Σύμβουλος Α΄ ΠΕ70, ΙΕΠ</i> <i>Νικόλαος Κολιός, Διευθυντής Δ.Σ. Μεταμόρφωσης Ιωαννίνων</i> <i>Γιώργος Μαλανδράκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης</i></p>	
<p>Χρήση και κατανόηση διερευνητικών πρακτικών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: η περίπτωση του ελέγχου μεταβλητών <i>Αναστάσιος Ζουπίδης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης</i></p>	
<p>Οι διαδικασίες μοντελοποίησης στα ΝΠΣ Φυσικών Επιστημών για το Δημοτικό Σχολείο <i>Ιωάννης Σούλιος, Περιφερειακό Κέντρο Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.), Δυτικής Μακεδονίας</i></p>	
<p>11:00-12:30, Εργαστήριο 10</p>	
<p>Πειράματα & Δραστηριότητες για την προαγωγή Βιολογικών Φαινομένων <i>Κατερίνα Γιώτη, Βιολόγος, 2ο Πειραματικό Λύκειο Αθηνών</i> <i>Παναγιώτης Κ. Στασινάκης, Υπεύθυνος ΕΚΦΕ Αμπελοκήπων</i></p>	
<p>11:00-12:30, Εργαστήριο 11</p>	
<p>Σχεδιάζοντας Εννοιολογικούς Παιχνιδόκοσμους για τη συγκρότηση εννοιών της Φυσικής, της Τεχνολογίας, της Μηχανικής και των Μαθηματικών στις μικρές ηλικίες <i>Glykeria Fragkiadaki, Marilyn Fleer, Rebecca Lewis, Monash University</i></p>	
11:00-13:30	Διαγωνισμός Ρομποτικής
12:30-13:30	Διάλειμμα

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 22

Προεδρείο

Άννα Σπύρτου, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Μιχαήλ Καλογιαννάκης, Αν. Καθηγητής ΠΤΠΕ Πανεπιστημίου Κρήτης
Ηλίας Καρασαββίδης, Επ. Καθηγητής ΠΤΠΕ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Η Χιονάτη επιστρέφει στον Νανόκοσμο: Μια αφήγηση για την εξοικείωση των παιδιών της προσχολικής ηλικίας με την Νανοεπιστήμη - Η άποψη των Νηπιαγωγών

Μαρία Τζιώλη, Νηπιαγωγός
Πηνελόπη Παπαδοπούλου, Άννα Σπύρτου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Σοβαρών Ψηφιακών Παιχνιδιών για Φυσικές Επιστήμες από Μελλοντικούς Εκπαιδευτικούς: Εννοιολογικές, Μαθησιακές και Τεχνικές Προκλήσεις

Ηλίας Καρασαββίδης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ο ανθρώπινος σκελετός: Μια Διδακτική Μαθησιακή Ακολουθία Φυσικών Επιστημών στο νηπιαγωγείο

Ευφροσύνη Χατζηλία, Νηπιαγωγείο Αρμενοχωρίου Φλώρινας
Βασιλική Σκένδου, Νηπιαγωγείο Παπαγιάννη Φλώρινας
Αδαμαντία Μαργαρίτη, Νηπιαγωγείο Σιταριάς Φλώρινας
Αθανασία Μπραγιάντση, 7ο Νηπιαγωγείο Φλώρινας
Αικατερίνη Φλώρου, Νηπιαγωγείο Παπαγιάννη Φλώρινας
Πηνελόπη Παπαδοπούλου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Δημιουργία εργαστηρίου φυσικών επιστημών για τη διδασκαλία γεωλογικών φαινομένων σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας: μια ματιά στο ταξίδι του γεωλογικού γίνεσθαι με τη στρωματογραφία και τα ιζήματα

Μιχαήλ Καλογιαννάκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Χαρίκλεια Ρεκούμη, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Δημήτρης Πρωτοπαπάς, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Βιολογικά Φαινόμενα και Μοντέλο 5E στην Προσχολική Εκπαίδευση

Παναγιώτης Κ. Στασινάκης, Υπεύθυνος ΕΚΦΕ Αμπελοκήπων
Κατερίνα Γιώτη, Βιολόγος, MSc, PhD, 2ο Πειραματικό Λύκειο Αθηνών

13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 23

Προεδρείο

Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης, Αν. Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Ζωή Κολιπέτρη, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕ 60, Διδάσκουσα στο Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας

Χρύσα Ταμίσογλου, ΕΔΙΠ, ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Διδάσκοντας Φυσικές Επιστήμες μέσω της εκπαιδευτικής ρομποτικής σε παιδιά με Νοητική Αναπηρία ή με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος

Γεωργία Ιατράκη, Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Από τη STEAM στη Hi-STEAM εκπαίδευση: προς τη σύζευξη της Ιστορικής με τη STEAM εκπαίδευση

Χρύσα Ταμίσογλου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Εκπαιδευτική Ρομποτική και χωρικές δεξιότητες: Beebot-Θησέας

Δέσποινα Λαζαρίδου, Μαρία Σέρογλου, Χαρίτων Πολάτογλου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Το προγραμματιζόμενο παιχνίδι Bee-Bot και οι αναπαραστάσεις των παιδιών προσχολικής ηλικίας για τις έννοιες του προσανατολισμού στο χώρο: Μια περίπτωση μελέτης.

Αγγελική Θεοδώρου, Πανδώρα Καρασσαβίδου, Νηπιαγωγοί

Ζωή Κολιπέτρη, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕ 60, Διδάσκουσα στο Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας

Ελευθερία Ράμμου, Νηπιαγωγός

Evolution of STEM Professors' Teaching Approaches

Bugrahan Yalvac, Antonia Ketsetzi, Xiaobo Peng, Texas A&M University

Deniz Eseryel, North Carolina State University

Suxia Cui, Lin Li, Prairie View A&M University

Yongpeng Zhang, Lawrence Technological University

T. Fulya Eyupoglu, North Carolina State University

Tianyun Yuan, Prairie View A&M University

13:30-15:00, Παράλληλη Συνεδρία 24

Προεδρείο

Αναστάσιος Μικρόπουλος, Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Μενέλαος Σωτηρίου, Πρόεδρος και Ιδρυτής της Science View

Ελένη Κολοκούρη, ΕΔΙΠ, ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ο Άρτσι μόνο θα χαρεί, αν ο πλανήτης μας σωθεί...

Γεωργία Πήττα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Λητώ Αθανασίου, Αρσάκειο Δημοτικό Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

EI-EDUROBOT: Ένα εκπαιδευτικό ρομπότ για την εισαγωγή STEAM δραστηριοτήτων σε μικρά παιδιά

Μιχάλης Ιωάννου, Θαρρενός Μπράττισης, Μηνάς Δασυγένης, Δημήτρης Ζιούζιος, Ιωάννα Τσολοπάνη, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Η χρήση των loose parts ως εργαλείο μάθησης στην περιβαλλοντική εκπαίδευση: καινοτομία και δημιουργικότητα στην ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας

Μαρία Κυβελίδου, Νηπιαγωγός, Χαρίκλεια Θεοδωράκη, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Shake shake like Earth and Quake: Μια διαθεματική προσέγγιση του φαινομένου του σεισμού για παιδιά προσχολικής ηλικίας

Μαρία Τσαπάρα, 2ο Νηπιαγωγείο Περάματος, Scientix & WRO Hellas Ambassador, Leading teacher Eu Code Week

Ανθή Αρκουλή, 2ου Νηπιαγωγείου Περιστερίου

Κωνσταντίνα Παπαδόγκωνα, 22ο Νηπιαγωγείο Κερατσινίου

Κατερίνα Ρεντζέπη, Βαΐα Αρχοντή, Πηνελόπη Γεωργαντή, Γεωργία Κασικτσή, 2ο Νηπιαγωγείο Περάματος

Mindavalli Neslin, Νηπιαγωγός, Akdeniz Ilkokulu, Anamur, Turkey

Βιωματικές πρακτικές για τη Διδασκαλία Θετικών Επιστημών

Μενέλαος Σωτηρίου, Πρόεδρος και Ιδρυτής της Science View

13:30-15:00, Συμπόσιο 7

Μουσεία γενικού ενδιαφέροντος: δράσεις και προοπτικές στο πεδίο των Φυσικών Επιστημών

Διοργάνωση

Αθηνά-Χριστίνα Κορνελάκη, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Συζητητές

Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Δημήτριος Κολιόπουλος, Πανεπιστήμιο Πατρών

Εκπαιδευτική Νησίδα Φυσικών Επιστημών: Για έναν ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στο μουσείο, την αρχαιολογία και τις φυσικές επιστήμες

Πόπη Γεωργοπούλου, Δημήτριος Κολιόπουλος, Πανεπιστήμιο Πατρών

Γέφυρες μεταξύ θεμάτων Φυσικών Επιστημών και εκθεμάτων μουσείων γενικού ενδιαφέροντος υπό το πρίσμα της θεωρίας της Δραστηριότητας και το πλαίσιο σχεδιασμού SciEPIMGI

Αθηνά - Χριστίνα Κορνελάκη, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Όταν η αργυροτεχνία και ο μύθος συναντούν τις Φυσικές Επιστήμες: Εκπαιδευτικά προγράμματα στο Μουσείο Αργυροτεχνίας

Αικατερίνη Άλφα, Π.Ι.Ο.Π, Μουσείο Αργυροτεχνίας

Περπατώ περπατώ εις το Κάστρο... Περίπατος με τα νήπια στο Κάστρο των Ιωαννίνων". Μία πρόταση εκπαιδευτικού προγράμματος για παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Μάτα Κορτζή, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων

Ένα διαφορετικό Μουσείο

Θεόδωρος Παπαγιάννης, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (ASFA) και ιδρυτής του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης «Θεόδωρος Παπαγιάννης»

13:30-15:00, Εργαστήριο 12

Εισάγοντας τις Απλές Μηχανές στην Προσχολική Εκπαίδευση

*Δημήτριος Κράββαρης, Ph.D. Μηχανικός Πληροφορικής
Αγγελική Κούρου, M.Sc. Νηπιαγωγός,
Μαρία Τοπολιάτη, Υπ. Διδ. Νηπιαγωγός*

13:30-15:00, Εργαστήριο 13

Εκπαιδευτική Ρομποτική και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, εργαστήριο με θέμα την Ανακύκλωση

Ειρήνη Κεραμίδα, Αμαλία Λένη, Πιστοποιημένες Εκπαιδύτριες ρομποτικής

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 25

Προεδρείο

*Κώστας Γαβριλάκης, Επ. Καθηγητής, ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Αμαρυλλίς Στεργίου, Επ. Καθηγήτρια, ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Θωμάς Λώλης, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Εκπαίδευσης για την Αειφορία – ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Ηλείου*

Σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης για την αειφορία στο Φορέα Διαχείρισης Ε.Π. Τζουμέρκων.

Χρυσάνθη Ζέρβα, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο νηπιαγωγείο.

Κωνσταντίνος Τζαβέλλας, Νηπιαγωγός

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Οικονομοτεχνική μελέτη μέτρων ενεργειακής αναβάθμισης εκπαιδευτικών μονάδων. Μελέτη περίπτωσης κτιρίου Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Σπύρος Καρράς, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε προστατευόμενες περιοχές: Η περίπτωση του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου»

Μαρία Γιαννή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Αλεξάνδρα Παπιγκιώτη, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου

Κώστας Γαβριλάκης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Εκπαίδευση για το Περιβάλλον, την Αειφορία και τις Φυσικές Επιστήμες στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Θ. Παπαγιάννη, υπό το πρίσμα της θεωρίας της Δραστηριότητας.

Μαριάνθη Νάστου, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 26

Προεδρείο

Δημήτριος Γκότζος, Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Β' Αθήνας

Δημήτρης Καλαϊτζίδης, Συντονιστής Εκπαιδευτικού έργου ΠΕ04-Εκπαίδευση για την αειφορία, 4^ο ΠΕ.ΚΕ.Σ Αττικής, Πρόεδρος της Αειφόρου, Συντονιστής του Σήματος Αειφόρου Σχολείου

Λιάνα Στυλιανού, διδάκτωρ ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου για την Εκπαίδευση για την Αειφορία, 4^ο ΠΕΚΕΣ Κ. Μακεδονίας

Εκπαιδευτικά προγράμματα για την Αειφορία

Ευαγγελία Λενούδια, μέλος Π.Ο. του ΚΠΕ Πραμάντων

Μια Βαλίτσα, Χίλιες Σκέψεις: δανειστικό εκπαιδευτικό υλικό

Άννα Κρεμέζη-Μαργαριτούλη, Φίλοι Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Οι Φυσικές Επιστήμες στο νηπιαγωγείο: Επιχειρώντας την προσέγγιση των «Αντικειμένων και Υλικών» με διερευνητικό, διαφοροποιημένο και δημιουργικό τρόπο

Πόπη Κασσωτάκη-Ψαρουδάκη, Σ.Σ. 50ης Περιφέρειας ΠΑ

Αντώνης Τσαλαπάκης, Πρόεδρος του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΕΠΕ) Χανίων

Αντωνία Βανδουλάκη, Νηπιαγωγός

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Η εφαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού του Ευρωπαϊκού Έργου S.A.M.E. World μέσα από εργαστήρια σε σχολικές μονάδες της Διεύθυνσης Π.Ε. Β' Αθήνας. Μεθοδολογία και δραστηριότητες.

Δημήτριος Γκότζος, Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Β' Αθήνας,

Γεωργία Λιαράκου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κώστας Γαβριλάκης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γεωργία Μουταντζή, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, 6ο Δ.Σ. Κηφισιάς – Πηνελόπη Δέλτα

Γεώργιος Ποταμιάς, Εκπαιδευτικός ΠΕ70 Lauder Ιδιωτικό Δ.Σ. Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών

Αγγελική Τζιατζιά, Εκπαιδευτικός ΠΕ70. 1ο Δ.Σ. Ηρακλείου Αττικής

Ελίνα Μεγάλου, Διευθύντρια Δ/νσης Στρατηγικής & Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού, ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Μαθαίνω για το έδαφος. Εκπαιδευτική πρόταση για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας.

Λιάνα Στυλιανού, Υπεύθυνη ΚΠΕ Νάουσας

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 27

Προεδρείο

Ελένη Δώνη, Διδάκτορας ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ευτυχία Νάννη, Δασκάλα, Μ.Σc., Δρ. ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μαγειρικές ΜουσικοΣυνθέσεις

Ειρήνη Τζούμα, Νηπιαγωγός-Μουσικός, Σχολή Ι.Μ.Παναγιωτόπουλου

Θέατρο και φυσικές επιστήμες

Μαρίνα Κωνσταντινίδου, Παιδαγωγός ΠΕ 70

Ποικιλομορφία: Η παλέτα της ζωής.

Μαρία Καραγεώργου, Ντανιέλα Θεοδωρίδου

Το Ψωμί» – Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης "Θεόδωρος Παπαγιάννης"

Άρτεμις Ιωαννίδου, Νηπιαγωγός

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 28

Προεδρείο

Ευθύμιος Σταμούλης, Διδάκτορας ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Σύμβουλος Α' ΠΕ70, ΙΕΠ

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση

Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

Λάζαρος Κωστανάσιος, Προϊστάμενος Εκπαιδευτικών Θεμάτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων, Μεταπτυχιακός φοιτητής Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Χαρίκλεια Θεοδωράκη, Διδάκτορας ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Διερευνώντας τις ιδέες των μαθητών/τριών για το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Η μελέτη της περίπτωσης των μαθητών/τριών της Στ' τάξης δημοτικών σχολείων της Περιφερειακής Ενότητας Ιωαννίνων

Λάζαρος Κωστανάσιος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Εφαρμογές ΤΠΕ στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών στην προσχολική ηλικία: μια κριτική ματιά με έμφαση στις δυνατότητές τους ως εργαλείο μάθησης

Αθανάσιος Μπασούνας, Κατερίνα Πλακίτση, Σταυρούλα Τζίμα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Χρήση εργαλείων Πληροφορικής, Επικοινωνιών και Ρομποτικής υπό το πλαίσιο της Θεωρίας της Δραστηριότητας στην εκπαίδευση για την αειφορία. Η περίπτωση διερεύνησης της κλιματικής αλλαγής

Γεώργιος Κουκούλης, Κατερίνα Πλακίτση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η επίδραση της επιμόρφωσης στις πρότερες γνώσεις και πεποιθήσεις φοιτητών προσχολικής εκπαίδευσης για τη θεωρία της εξέλιξης

Ζιζέτα (Ζωή) Χατζηλιάδου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

15:00-16:30, Παράλληλη Συνεδρία 29

Προεδρείο

Ξένια Στ. Αραπάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Διδακτικής των Εικαστικών Τεχνών με την υποστήριξη των Νέων Τεχνολογιών, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Πατρών

Δημήτρης Α. Κολιόπουλος, Καθηγητής Διδακτικής και Μουσειολογίας Φυσικών Επιστημών, ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πατρών

Ξενοφών Μπήτσικας, Καθηγητής, Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Εικαστική ανάλυση ζωγραφικού έργου τέχνης: Μία διδακτική εφαρμογή στον πίνακα «Ερωτόκριτος» του Θεόφιλου

Ιωάννης Γ. Κατσαντώνης, Ξένια Στ. Αραπάκη, Πανεπιστήμιο Πατρών

Χαρακτική Τέχνη και Φυσικές Επιστήμες στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Νίκη Σισσαμπέρι, Ξένια Στ. Αραπάκη, Πανεπιστήμιο Πατρών

Σκέψεις για τη διδασκαλία της Χαρακτικής στα σχολεία

Ράνια Σταθοπούλου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο
Οι Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση
Χαρτογραφώντας τη νέα εικοσαετία έρευνας και διδακτικής πράξης

Ιωάννινα, 6, 7 & 8 Νοεμβρίου 2020

15:00-16:30, Εργαστήριο 14	
Πρακτικές ενίσχυσης της ενεργού συμμετοχής των νηπίων κατά την παιδαγωγική προσέγγιση των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης της UNESCO <i>Ευθυμία Τσιάρα, Χριστίνα Βάσση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων</i>	
16:30-17:00	Τελετή Λήξης